

Na to se mora ozirati vsak, ako noče presilovati človeške narave. Zato uže pravi Rhabanus Maurus: „Vsak po svoje!“ Individualnost se ozira a) na spol, b) na posebne zmožnosti ali prirodne darove, c) na otroke ali so iz mest ali iz kmetov, d) na dosedanje življenje, e) na različen temperament ali nagnenje. Pri poučevanju je gledati na spol. Pri deklicah prevlada čutje, ki se tudi prej zbuja, kakor pri dečkih, a pri teh prevlada razum; dečki se morajo vaditi samodelavnosti, po širokem svetu se bodo kretali svoje dni; a žena je bolj namenjena za domačo sobo, za domače kroge, posebno je tukaj gledati za versko-nravno izobraženje, ker bogoljubnost daje ženski pravo ceno in vrednost.

Učitelj naj se sploh vsikdar samega sebe vprašuje, kako bom to ali uno stvar obravnaval, da bom pravo zadel, t. j. da se bom oziral na pravila, po katerih se razvija človeška narava in na stališče, na katerem so učenci. To naj je učitelju pravilo, kedar si odbira metodo, po katerih poučuje svoje učence.

„Poučuj naravi primerno!“ to naj bode učitelju kažipot pri njega vzvišenem smotru, in vse njegovo delovanje pri odgoji in pouku bo v soglasji s človeško naravo in z božjo postavo, ki je človeku v serce zapisana.

Jožef Žemlja.

Razum te je vže tedaj v Metelčici zložil tudi pesmice: Človeško življenje (Dobnik življenja na sveti — Hitro kot senca leti; — Nočes besedam verjeti, — Prašaj, kaj ckušnja učí itd.); Ljubljanske gospe in njih hčere (Ljubljanske gospé — Gosti le imajo, — Nič drujga ne znajo, — So lahko lepe . .); Pijanec ino njega žena (Kdor se zlo po svetu trudi, — Dosti burkov naletí . .); Godec (Povsod me poznajo, — De pévec (tiček) sim zvit; — Veselje imajo — Med se me dobit' . . gl. v „Novicah“ 1848 l. 9.); Ni ga več (Groza, strah, trepet obide — Ude vse, serce, kosti; — Kedar mi novica pride: — Ah, umerl je, več ga ni! . .); Poletni večer (Glej! škerlat gore prevleče, — Kader jame se mračit'; — Posmehvaje Hesper meče — Iz potoka zlati svit..prim. natisnjeno v „Novicah“ 1851 l. 25).

Javno se prikaže pesnik Žemlja med Čbeličarji, in to l. 1832 v „Kr. Čbelice III. Bukv.“, kjer se z dvema zvezdicama — ** — zaznamnani nahajate dve pesmici njegovi: Gore nec (Tamor, planine redé mi živino, — Lepíga žita napolnim sí stog, — Žgance polite pa krape z družino — Jém, ne beračím, zahvaljen bod' Bog! . .); Dolene c (O zarji se zelja nakosim, — Podméta pa kaše najém, — Nevtrudeno dnéva znoj nosim, — Za uro zgubljeno ne vé m . . str. 33 — 36). In l. 1833 v „IV. Bukv.“: 28. jutro velciga travna 1828 (Letu n Gorenskím kraji — Slab moj duh spet oživi; — Menim, de prebivam v rají, — Deleč preč so vse skerbi . . str. 35. 36.). Pripravil in izročil je bil vže tudi za „V. Bukv.“ dve pesmici, ki ste pa prišle na

dan v njih še le l. 1848, in sicer: Luna (Ak sonca luč za goro skrita — Od svoj'ga vnéma nebes svita itd. str. 8. 9. gl. Cvetnik sloven. slovesn. Janežič. str. 21. 22); pa izverstna kancona: Samota (Ne mislite, de le med šumam sveta, — V Londonu, Beču in še mestih tacih, — Priljudne v'jolice samó klijejo itd. str. 10 — 12. gl. Cvetn. Janežič. str. 66 — 88). V téh pesmih veje vže duh Vodnikov in Prešernov.

Ko zamre „Kr. Čbelica“, jame se J. Žémľa (Shémľa) po vzgledu Zupanovem in Prešernovem glasiti v „Illyr. Bl.“, kjer se l. 1837 Nr. 41 nahaja njegov slovénski prevod laškega soneta „Innocenza“, zložil Bindocci: „E pur bella innocenza! intatto ha un cuore — Quando è schiuso il cammiu di nostra vita“ etc. — takov-le:

Nekrivnost.

Kak lépa je nekrivnost! vmito njéno
Sercé ko pot odprè se nam v življenje;
Predrago svojo z leti vékša céno,
Ljubezni tli neznane 'z njé zaróenje.

Trepeče kdáj — al 'zgine kmal strupeno,
Zavétje v sebi najde in rešenje;
Zvestóha in poštenost terdno sténo
Ji stavi zoper zlóbe vse grozenje.

Z veselím veselí se — uka, raja,
Sromaka gleda vsmiljeno v omótah,
Delí nesrečo z njim, mu kruh podaja.

Pa kjé nekrivnost! hočem te iskati?
Ah, po svetiših, hišah, po vsih potah.
Med nami véčno prosim te ostati.

L. 1838 opisuje „Joseph Schemla, Pfarrvicär zu Ambruss, im Neustädtler Kreise“ dokaj zanimivo „Die Kirchenglocken in Krain“ po nemški Nr. 5. 6. z raznimi jezikoslovnimi opazkami iz španjskega, francoskega, angleškega itd. — Kranj, Krajnsko razlaguje iz kraj Rand, Gränze; Dürrenkrain t. j. Krajna. Vendar piše: „Kein Bewohner dieser Gegend will Krajničan seyn; der Hinacher weisen auf den Ambrusser, dieser hingegen auf den Hinacher“ itd.

L. 1840 opéva v „Illyr. Bl.“ Nr. 50 Prostoslav Milko z ozirom na sorodne Slovane in posebej na bližnje po Gaju vzbujevane liire v dveh slovénskih sonetih naše slovstvo od l. 1833 — 1840 prvi v česko-ilirskem pravopisu (cf. Jezičn. X. str. 53 — 55), in tedaj zapoje navdušeni ilirski pesnik P. Štoos (r. 1806, u. 1862) vsem južnim rodovom slovan-skim svoj iskreni „Pozív u kolo ilirsko“, posebej: „I vi Kranjci tak nazvani — Od ilirske njegda Kraj'ne, — Ki ste starom Rimu znani — Rad desnice vaše sjajne!“ — Na to se l. 1841 v „Illyr. Bl.“ Nr. 3 (z nekterimi razlagami na pr. odziv Wiederhall, Echo; zlošina, sloščina t. j. sloga Eintracht, Vereinigung; znamenit ausgezeichnet) oglašil tudi v Gajevici naš verli J. Žemlja:

Odziv iz Krajne.

Slogom rastu male stvari,
Jal i nazlob vse pokvari.

Concordia res parvae cresunt,
Discordia magna dilabuntur.
Narodna ilirska poslovice.

Sonet.

Palc butaro debelo óče pravi
Med sabo v kregu sinam prelomiti;
Ker moč vsa njih zastonj je, to storiti,
Zažuga zvezo zloš'ne jim k njih slavi.

K edinosti budé enake správi
Možjé nas tudi serdno znameniti,
In mor'mo jim hvaležno oznaniti,
De dati želimo slovó zmešnjavi.

Pa kaj? — le voljo — brez moči — imamo,
Mogočnost le spodtikleje vse zmaga,
Šlap zmožnost céla je vožilo samo.

T'dej perdobiti skušajte veljáke,
De zlošino razšir'jo od Muz prága
Do Slave matere pokrajne vsake! —
Krájničan.

Perva odgoja otrokova.

(Spisal Jos. Ciperle.)

2.

Rojstvo otrokovo je jako važen dogodek v družini. Znanci in sodniki prihajejo iz vseh kotov, ogledovat ga. In očetova skerb je spet, da se prišleci dostojno pogosté, in da se tako praznuje novorojenčev prihod v solzno dolino. Vse vošči srečo očetu in materi. Vse je veselo, in najbolj oče, kajti on je središče vseh zdravlji in napitnic.

Možjé pijó, in ženske obkolé materino postelj. Novorojenec se občuduje na vso moč.

„Glejte ga, kako lep je! Vsa očetova podoba, kakor bi ga izrezal iz očeta!“ — taki in enaki vskliki se čujó iz ust iznenadenih Evinih hčérá.

Gorjé onemu, ki bi dvomil, da ni otrok očetu podoben! Kako bi ga zavernile te strokovnjakinje! — „Kaj veste vi možje o tem“, — bi dejale, — „ves čas se ne brigate za otroka in mé — oj mé, vboge ženske, se moramo same truditi in vbijati ž njim“.

In ali bi ne bilo razžaljivo za očeta, ako bi se mu reklo kar v obraz, da novorojenec ni njegova podoba?